

Для ефективної підтримки осіб, які страждають від збройного конфлікту, необхідний більш глобальний підхід до психічного здоров'я. А психологи, психіатри та інші фахівці в галузі психічного здоров'я мають організувати співпрацю у навчанні, обміні досвідом, у розробці програм психологічної підтримки та супроводу тощо.

1. Wali N., Chen W., Rawal Lal B., Amanullah A. S. M. and Renzaho A. M. N. Integrating Human Rights Approaches into Public Health Practices and Policies to Address Health Needs amongst Rohingya Refugees in Bangladesh: A Systematic Review and Meta-ethnographic Analysis. *Archives of Public Health*. No. 1, 2018. doi: 10.1186/s13690-018-0305-1.

2. Slone M., Man Sh. Effects of War, Terrorism, and Armed Conflict on Young Children: A Systematic Review. *Child Psychiatry and Human Development*, Vol. 47, No 6, 2016. doi: 10.1007/s10578-016-0626-7.

3. Kulka RA, Schlenger WE, Fairbank JA, Hough RL, Jordan BK, Marmar CR, Weiss D.S. Trauma and the Vietnam war generation: *Report of findings from the National Vietnam veterans readjustment study*. Brunner/Mazel Psychological Stress Series, 1990.

4. Priebe S, Bogic M, Ajdukovic D, Franciskovic T, Galeazzi G, Kucukalic A, Lecic-Tosevski D, Morina N, Popovski M, Vang D, Schutzwhol M. Mental Disorders following war in the Balkans. *Arch Gen Psychiatry*. 2010; 67(5): 518–28.

5. Munjiza, J., Britvic, D., Radman, M. et al. Severe war-related trauma and personality pathology: a case-control study. *BMC Psychiatry*. 17, 100 (2017). URL : <https://doi.org/10.1186/s12888-017-1269-3>.

6. World Health Organisation. World report on violence and health. Geneva: World Health Organisation; 2002. URL : <https://cutt.ly/vPFWL0r>

Марина ГЛУХ

в.о. завідувача кафедри публічного права
Державного податкового університету
(м. Ірпінь Київської обл., Україна),
кандидат юридичних наук, доцент

Наталія КОВАЛКО

професор кафедри фінансового права
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка (м. Київ, Україна),
доктор юридичних наук, доцент,
Заслужений юрист України

ФІНАНСОВЕ ПРАВО УКРАЇНИ ТА МІЖНАРОДНЕ ФІНАНСОВЕ ПРАВО: ДО ПРОБЛЕМ СПІВВІДНОШЕННЯ

В умовах глобалізації значно підвищилось міжнародне співробітництво держав у фінансовій сфері, основним результатом якого стало вироблення цілої системи міжнародних фінансових норм. На сучасному етапі розвитку міждержавної співпраці формуються нові підходи до проблеми

співвідношення системи національного фінансового права та міжнародного фінансового права. З огляду на вищевикладене, зважаючи на інтенсивне міжнародне співробітництво держав у фінансовій сфері, актуальним є дослідження питання співвідношення системи міжнародного фінансового права та національного фінансового права. Серед науковців вказану проблему досліджували О. Вайцеховська, Я. Кричковська, Л. Лазебник, Д. Левін, А. Назаренко, Ю. Ровинський та інші.

Так, Д. Левін зазначає основні три методи узгодження норм внутрішньодержавного фінансового права з нормами міжнародного фінансового права: відсилання, рецепція і трансформація [1, с. 92–93].

Поміж цього, Ю. Ровинський підкреслює, що співвідношення міжнародної системи фінансового права та національної системи фінансового права проявляється передовсім у тому, що норми внутрішнього права повинні визначати способи приведення в дію норм міжнародного фінансового права для відповідної держави [2, с. 23].

Під способом приведення в дію норм міжнародного фінансового права А. Назаренко визначає способи здійснення державою взятого на себе міжнародного фінансового обов'язку, а не форму перетворення міжнародної фінансової норми, обов'язкової для держави, на норму національного закону [3, с. 160].

Як влучно підкреслює Л. Лазебник, внутрішньодержавне фінансове право не має стосуватись міжнародних фінансових правовідносин. Так, на стан міжнародного фінансового правопорядку, поміж іншого мають вплив: відкритість національних фінансових систем, правовий статус банків, бірж, інших операторів, який встановлений у державі, правовий статус національної та іноземної валюти, інших фінансових інструментів. Професорка звертає увагу, що національне фінансове право може або полегшувати, або ускладнювати взаємодію з міжнародним фінансовим правом. Тому завданням міжнародного фінансового права є узгодження дій національних фінансових систем, зокрема і шляхом уніфікації внутрішніх правових режимів [4, с. 21].

О. Вайцеховська констатує, що у науці фінансового права існують різні підходи щодо меж системи міжнародного фінансового права, що спричинене неоднозначним розумінням меж міжнародного права загалом. У низці наукових досліджень міжнародне право взагалі розглядається як галузь національного права [5, с. 284].

Представники широкого підходу до міжнародного фінансового права відносять норми міжнародного публічного права та міжнародного приватного права, предметом регулювання яких є всі фінансові відносини, що виходять за межі внутрішньої компетенції однієї держави. М. Версальський підкреслював, що міжнародне фінансове право є не самостійною галуззю права, а комплексною галуззю права, оскільки міжнародні фінансові норми не можуть бути повністю включені ні в

міжнародне право, ні в національне фінансове право [6, с. 65].

Я. Кричковська визначає міжнародне фінансове право як систему норм міжнародної і національної приналежності, що регулюють фінансові операції будь-якого роду, за умови, що ці фінансові операції виходять за межі правової системи однієї держави. Виходячи з такого розуміння, можна зробити висновок, що міжнародне фінансове право як система національних та міжнародних нормативних регуляторів фінансового обороту, формування, розподілу, використання фінансових ресурсів на світових фінансових і товарних ринках характеризується багатоступеневістю [7, с. 24].

Так, представник вузького підходу до визначення міжнародного фінансового права австро-угорський вчений Г. Ліпперт спробував систематизувати міжнародні фінансово-правові норми та визначив міжнародне фінансове право як нову самостійну галузь міжнародного публічного, яка містить всі правові норми, що регулюють фінансові відносини між державами [8].

Поміж іншого, норми внутрішньодержавного законодавства є джерелами міжнародного фінансового права та включають сукупність правових норм, які походять від держави і регулюють суспільні відносини на її території [9, с. 14].

Так, в юридичній науці існують різноманітні підходи до вирішення проблеми співвідношення національного та міжнародного права, які традиційно формулюють у вигляді двох головних позицій. Перша наукова позиція визначає, що національне та міжнародне право – це дві самостійні правові системи, два різні правопорядки. Вказані правові системи взаємодіють між собою, однак норми міжнародного права не можуть діяти у внутрішньодержавному правопорядку, а норми внутрішнього права не діють у міжнародних правовідносинах [10, с. 61-62].

О. Іванченко співвідношення національного і міжнародного права визначає як злагоджену дію обох правових систем, зумовлену існуванням спільних для них цілей і необхідну для їх взаємного розвитку [11, с. 14].

За аналогією, можна визначити два підходи щодо співвідношення системи міжнародного фінансового права та національного фінансового права. Відповідно до першого підходу система міжнародного фінансового права та національного фінансового права є окремими самостійними галузями права, які взаємодіють з метою реалізації загальних цілей. Відповідно до другого підходу, система міжнародного фінансового права та національного фінансового права є єдиною системою права.

Ураховуючи викладене вище, ми дійшли висновку, що система міжнародного фінансового права та національного фінансового права є самостійними правовими системами, окремими правопорядками, які взаємодіють і взаємодоповнюють одна одну. Також норми національного фінансового права вважаються джерелами міжнародного фінансового права, оскільки становлять сукупність правових норм, які походять від держави і

регулюють фінансові правовідносини на її території. Водночас система національного фінансового права повинна полегшувати взаємодію з міжнародним фінансовим правом, шляхом приведення в дію норм міжнародного фінансового права методами відсилання, рецепції і трансформації.

1. Левин Д.Б. Проблема соотношения международного и внутригосударственного права. *Советское государство и право*. 1964. № 7. С. 92–93.

2. Ровинский Е.А. К вопросу о предмете международного финансового права. *Труды ВЮЗИ*. Вып. IX. М.: Наука, 1967. С. 23.

3. Назаренко А.Т. О нормах правового регулирования международных финансовых отношений. *Труды ВЮЗИ*. 1971. Т. XIX. С.156–182.

4. Лазебник Л. Л., Анісімова М.Ф, Міжнародне фінансове право: навч. посіб. Ун-т держ. фіскальної служби України. 2-ге вид., онов. і допов. Ірпінь: Вид-во Ун-т ДФС України, 2017. 700 с.

5. Вайцеховська О.Р. Місце міжнародного фінансового права в системі міжнародного права: теоретико-правові аспекти. *Підприємництво, господарство і право*. 2017. №12. С.284–288.

6. Версальский М. Проблемы международного финансового права. *Советское государство и право*. М., 1967. С. 63–68.

7. Кричковська Я.В. Теоретичні підходи становлення міжнародного фінансового права. *Міжнародні читання присвячені пам'яті професора Імператорського Новоросійського університету П. Є. Казанського*: матеріали Міжнародної конференції (м. Одеса, 22–23 жовтня 2010 року). Одеса : Фенікс, 2010. С. 23–26.

8. Lippert G. Das Internationale Finanzrecht. Eine systematische Darstellung der internationalen Finanzrechtsnormen. Triest ; Wien ; Leipzig, 1912.

9. Горбач Л.М. Правова природа та особливості системи міжнародного фінансового права. *Економічний форум*. 2019. № 2. С. 13–18.

10. Буроменський М.В. Міжнародне право: навчальний посібник. Мін. освіти і науки. України/ за заг. ред.. Київ: ЮрІнком Інтер, 2008. 335 с.

11. Іванченко О.М. Співвідношення норм міжнародного і національного права: автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.01. Нац. ун.-т «Одеська юридична академія». Одеса, 2011. 23 с.

Ігор ЖИЛЯЄВ

головний науковий співробітник

Інституту вищої освіти

НАПедН України (м. Київ, Україна),

доктор економічних наук

ОСОБЛИВОСТІ ВСТАНОВЛЕННЯ ПРАВ ТА ОБОВ'ЯЗКІВ УКРАЇНСЬКИХ ДОСЛІДНИКІВ – МОЛОДИХ ВЧЕНИХ

Українська наукова система тривалий час потерпає від кризи: скорочується фінансування, яке відповідно негативно впливає на її кадрову структуру [1]. Так, кількість українських дослідників з 2016 р. по 2019 р.